
NYTT OM RUNER

Meldingsblad om runeforskning

Nr. 2

1987

ISSN. 0801-3756

**Nytt om runer: Meldingsblad om runeforskning
Nr. 2, 1987**

INNHOLD:

<u>Nytt om runer</u>, annen årgang	3
Det tredje internasjonale runesymposium, 1990	3
Arbeidet ved Runologisk-epigrafisk laboratorium, København	4
Arbeidet ved Runearkivet, Oslo	6
Arbetet vid Runverket, Stockholm	10
Die Runenarbeit am Seminar für deutsche Philologie, (Arbeitsstelle: Germanische Altertumskunde), Göttingen	12
Anglo-Saxons in Rome	14
New(?) Runic Inscriptions in the Netherlands	16
Adressene til sentrene for runeforskning	17
Runeforskningsprosjekter	18
Dødsfall	21
Runebibliografi 1986	22
Supplement til runebibliografi 1985	30
Om "Runebibliografi 1986" og "Supplement til runebibliografi 1985"	31
Beskrivelse av Runologisk-epigrafisk laboratorium, Nationalmuseet i København	32
Abonnenter på <u>Nytt om runer</u>	34

**Nytt om runer: Meldingsblad om runeforskning
ISSN: 0801-3756**

Redaktør: James E. Knirk

**Adresse: Nytt om runer
c/o Runearkivet
Universitetets Oldsaksamling
St. Olavs gt. 29
0166 Oslo 1
Norge**

Postgiro (Norge): 2 40 87 97

Pris: NOK 50 for perioden 1986-90

(NOK 70 for ikke-europeiske abonnenter)

NYTT OM RUNER, ANNEN ÅRGANG

Nytt om runer har forhåpentligvis funnet sin form. Kritikken som redaksjonen mottok av fjorårets nummer, var meget positiv, og dette nummeret er skåret over samme lest. Annen årgang av bladet er dessverre like forsinket som den første var. Redaksjonen vil gjøre sitt beste for at dette ikke skjer igjen. Universitetets Oldsaksamling står nå bak utgivelsen av Nytt om runer.

Abonnentene har vært litt trege i år: trege til å betale abonnementsavgiften for fem år (se s. 34-35), og trege til å sende opplysninger til bladet. Det siste gjelder spesielt bibliografiske opplysninger, men også informasjon om ny eller pågående forskning. Redaksjonen er avhengig av at runeforskere bidrar med opplysninger.

Redaksjonen ber om at bibliografiske opplysninger til hvert års rune bibliografi og til supplement til tidligere rune bibliografier (helst også særtrykk eller kopier) sendes til Runearkivet i Oslo så snart som mulig. I neste nummer vil vi trykke en beskrivelse av Runverket i Stockholm, og det kunne være interessant å høre mer om all runeforskning som pågår i Sverige.

Red.

DET TREDJE INTERNASJONALE RUNESYMPIOSIUM, 1990

"The Third International Symposium on Runes and Runic Inscriptions" skal holdes i Norge i 1990, og Runearkivet i Oslo har påtatt seg ansvaret for å arrangere kongressen. Oslo blir sannsynligvis møtestedet, men man overveier også Fagernes i Valdres. Det arbeides med opplegg for ekskursjoner til Bergen og Trondheim, samt utstillinger av runegjenstander ved flere norske museer. Tidspunktet er ennå ikke fastlagt (ca. 15 juni/ca. 15 august?), og de som regner med å delta, kan påvirke valget ved å gi sin mening til kjenne skriftlig.

ARBEJDET VED RUNOLOGISK-EPIGRAFISK LABORATORIUM,
KØBENHAVN

NYFUND 1986

Blypladefragment fra Ottestrup, Slagelse herred, Sjælland (sml. E. Moltke: Runes and Their Origin, Denmark and Elsewhere, s. 491). Fundet af det femte fragment af den lille blyplade gjorde det muligt at lægge stykkerne sammen til en sammenhængende flade, ca. 5x4 cm. Stykket kan have været længere men ikke højere. Begge sider er dækket af 7-8mm høje runer mellem rammestreger. Indskriften er næppe meningsgivende; den dateres til middelalderen. Blypladen er fundet tæt ved kirkestien i en landsby med bebyggelse helt fra vikingetid.

A-side: ...?asusian?... / ...?ismutu?b?... / ... utu?pmutusy?...
/ ...ftuukipukntu... / ...?kurui???...

B-side: ...kunkr?... / ...?hmaiusma??... / ...us*lukl?aiuh... /
...nis*untunp*s?... / ...??tjus??...

A-side:

B-side:

Ribben fra Lund, Skåne (Kulturen i Lund 73504:305). Ribbenet (Lund runebeben 37), ca. 18x2x0,4 cm, blev fundet ved "grundgravning" i Kvarteret S:t Mikael 5. Benet har en futhark på den konkave side, med maximum runehøjde 13 mm, og er arkæologisk dateret til 1200-1300-tallet.

*FNPFRY*YI4YTB Y I I

Tillæg: En runesten fundet i april 1987 ved pløjning på Agårds jord, Malt sogn, Malt herred, Jylland, har fået megen presseomtale. Stenen måler ca. 220x85x60 cm. Hele indskriften står på forsiden og består af godt 150 10cm

høje runer hovedsagelig fordelt i fem vandrette linjer under hinanden med læseretning venstre—højre (samt en kort sjette linje). Over og vinkelret på de vandrette linjer findes to tomme rammestreger og to runelinjer samt et pæreformat hoved. Efter min vurdering er det ikke en ægte vikingetidsindskrift, skønt Gørlev-futharken er gengivet og indskriften ristet med disse runer og et enkelt 𐌱. Skønt fundomstændighederne taler for at indskriften er gammel tvivler jeg på at det kan være tilfældet. Undersøgelserne er endnu ikke afsluttet.

Museumsinspektør Marie Stoklund
Runologisk-epigrafisk laboratorium,
Nationalmuseet

Sven B. F. Jansson

RUNES IN SWEDEN

Translation
PETER FOOTE

Photo
BENGT A. LUNDBERG

GIDLUNDS

ROYAL ACADEMY OF LETTERS, HISTORY AND ANTIQUITIES
CENTRAL BOARD OF NATIONAL ANTIQUITIES

This book is a revised translation of the author's Runinskrifter i Sverige (1963). All photographs are new, many in colour. The book (187 pp., 200 Swedish Crowns) may be ordered from Runverket, Riksantikvarieämbetet, Box 5405, 114 84 Stockholm, Sweden.

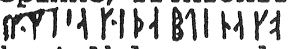
| fuþo,r,|khniast|blm = runealfabetet (futharken) minus det siste tegnet (y), med r-runen uteglemt og så presset inn, og med 2-3 ekstra streker, som kan være innskriften uvedkommende eller være feilristninger.

A288, Uvdal stavkirke VI, på samme midtstav som A287. Innskriften står på flaten i vest og begynner 92½ cm over nåværende golv og løper nedover; innskriften er 63 mm lang og runene 100 mm høye. Tjukk grønn oljemaling dekker nå innskriften: fu = runealfabetets første to tegn.

A289, Uvdal stavkirke VII, på kirkens vestportal, på utsiden av inngangsdøra til skipet. Innskriften begynner ca. 120 cm oppe, står 17 cm inn fra kanten ved hengslene og løper mellom to deler av dørbeslaget. Innskriften er minst 90 mm lang og runene 30-35 mm høye; den er sterkt forvitret p.g.a. sol, vær og tjære, og er for største del uleselig: ?????????n : sin ... sinn/sín = '... sin'.

A290, Uvdal stavkirke VIII, i nordøstre hjørne av koret, ca. 9-10 cm på skrå til høyre nedenfor A286. Den løper mer eller mindre vannrett (ennå ikke undersøkt av Runearkivet): fu = runealfabetets første to tegn.

(Registrert tidligere, men aldri undersøkt: A291, Nore stavkirke IV, i korets nordvegg, på 3. tilje fra staven i overgangen mellom koret og skipet, 68 cm fra bekledningen over denne staven. Innskriften begynner 91 cm over nåværende golv. Innskriften (som først ble sett av Martin Blindheim i 1969) er 17 mm lang og løper oppover, runene er 37 mm høye: iaf = ?)

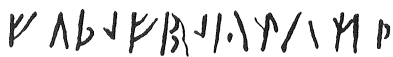
A292, Tønsberg (TY 2198), avbrukket runepinne, 114x13x11 mm; arkeologisk datering til 1250-1300: -]k·misak·ipaptinako = --- Sidrak Misak et Abdenago, dvs. navnene på de tre menn som Nebukadnesar lot kaste i ild-ovnen, men som ved Guds hjelp overlevde (Dan. 1:7-3:30). Pinnen kan ha vært brukt i forbindelse med en påkallelse for å stanse brann eller for å lindre sviende verk (jfr. N633, NIyR VI s. 65). Innskriften ble tolket av Kevin Gosling.

A293, Tønsberg (TY 3867), fragment av ribbein av storfe, 158x29x14 mm; arkeologisk datering til 1100-1250 (ca. 1200).

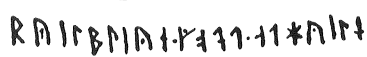
fuporkhniastblmy = runealfabetet, med et ekstra snitt mellom k og h.

B658, Bergen (Bryggen), Dreggsallmenningen 24-26 (BRM 237/1518), et nålebryne funnet i et "omrotet 1600-talls lag"; størstemål 69x15x7 mm. Runene, som er vanskelige å skille ut og tolke, står på de lange smalsidene:

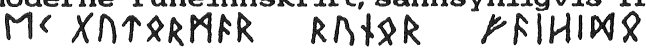
a) fupsfbsylumip = begynnelsen av runealfabetet; ellers uforståelig.

b) mikš???a?ki = ?

To etterreformatoriske runeinnskrifter i Nidaros domkirke ble innrapportert til Runearkivet av en omviser der, Kyrre Svarva. De befinner seg utvendig, bak en søyle i sørportalen, i mannshøyde; det er to skrivere:

1. * [he]rvilblive-godt-athvile
'(dansk:) Her vil blive godt at hvile.'

2. iR / hRikaaRt / tansk
'?, ?-gaard/Rikard?, dansk'; ?.

I Oldsaksamlingens middelaldermagasin ble det funnet et lite (100 mm høy, 62 mm i tverrmål), ornert klebersteinskar (oljelampe?) fra middelalderen(?) eller etterreformatorisk tid (uten funn-nummer eller -opplysninger; Mag.Rev. 181) med en moderne runeinnskrift, sannsynligvis fra dette århundret:
øk gutormar runor faihido = 'Jeg, Gutorm [Gjessing?], lagde runene'.

ARBEIDET

Arbeidet i Runearkivet var meget variert i 1986. Arbeidet mitt har vært konsentrert om undersøkelser av innskriftene fra Bryggen i Bergen, publisering av nyfunn, feltrunologi og veiledning av stipendiater.

I forbindelse med redigering av Ingrid Sanness Johnsens hefte av Norges Innskrifter med de yngre Runer (det avsluttende heftet av bind VI, som inneholder handelsinnskriftene fra Bryggen og som publiseres i 1988/89) undersøkte jeg funnforholdene for størsteparten av de over 600 runeinnskriftene fra Bergen. Jeg tok meg av innredning av et eget skap i Bryggens Museum til oppbevaring av middelalderruneinnskriftene fra museets distrikt.

Jeg skrev ferdig artikler om runeinnskriftene i Bø gamle kirke og om tre runesteiner fra Toten og Ringerike. Jeg tok meg også av første nummer av Nytt om runer, med bistand fra stipendiatene i arkivet.

I tillegg til å reise og undersøke nye innskrifter som skulle publiseres, undersøkte jeg mange av runeinnskriftene i Valdres og i Aust- og Vest-Agder. To rettelser til NIyR kan meddeles: I Oddernessteinens yngre innskrift, N210, står det þesa, ikke þisa (Magnus Olsen har þesa i noen av sine notater). Hafstadinnskriften, N182, inneholder ikke gyllentall 17-19 etter futharken; gårdbruker Johannes Havstad oppdaget at b-linjen begynner med en strek og et kors: . (Han har trykt en artikkel om dette i 1987.)

Forskningsstipendiat Terje Spurkland har også deltatt i arkivarbeidet ved å gå igjennom og organisere/revidere arkivaliene til flere innskrifter som er trykt i første bind av Norges Innskrifter med de yngre Runer. Stipendiat Kelvin Gosling påtok seg tørrmontering på syrefritt papir av bilder av Tønsberginnskriftene.

Høsten 1986 hadde Runearkivet besøk av Anne Trygstad fra USA, University of Washington i Seattle, som oppholdt seg 1 måned i Norge for å undersøke mulige emner for en amerikansk doktoravhandling om norske runeinnskrifter. Eva Nielson fra Göteborg oppholdt seg 1 uke ved arkivet for å skaffe seg en oversikt over Norges runeinnskrifter fra middelalderbyutgravninger.

Førstekonservator James E. Knirk
Runearkivet, Universitetets Oldsaksamling

ARBETET VID RUNVERKET, STOCKHOLM

NYFYND 1986

Från Runverket i Stockholm finns fem nyfynd att rapportera från 1986.

Nyfyndet framför andra detta år var den tidigare helt okända runsten som upptäcktes vid plöjning av en åker i Jädra, Hubbo socken, Västmanland. Stenen är 2,27 m hög, 65-90 cm bred och 33-65 cm tjock. Ristningen är till större delen väl bevarad. Preliminär läsning: taf · lit : risa : istn : þina : hitiR : kri-ut : ua- : farin : sun : uifast- : aust : ar / ulfr : auk : uib---n : --- kitilas : krþi : b-- · -- · a : snti 'taf lät resa denna sten efter Grimmod. Han var faren—Vidfastes son—österut. Ulv och Vibior och kitilas gjorde bro ... i sundet'. Fyndet, som gjordes i anslutning till den urgamla färdväg som leder från Tuna i Badelunda norrut mot Dalarna, är av interesse ur flera synpunkter. Bland annat uppdagades vid granskningen tydliga spår av ursprunglig målning. Med hänsyn till färgfragmenten undersöks möjligheterna att placera runstenen inomhus i Västerås museum.

I samband med granskning av ölands runinskrifter har två hittills okända medeltida putsinskrifter uppdagats i Källa ödekyrka. Bägge inskrifterna återfinns på sydportalens östra vägg; de läses eriku----- 'Ericus', respektive gushusgat 'Guds hus gatt'(?).

Vid arkeologiska utgrävningar i Överenhörna socken i Södermanland påträffades våren 1986 ett fragment av en runsten. Fragmentet, som mäter 30x16 cm och är 11 cm tjockt, har runor på båda sidor. Inskrifterna lyder: : -aR : ua respektive -alftan. Den andra inskriften återger med säkerhet mansnamnet Halvdan.

Vid plöjning av en åker i Sorunda i Södermanland påträffades ett litet stycke av en runsten. På ungefär samma plats har tidigare två bitar av runstenen hittats. Detta

lilla fragment är ca 20x20 cm och bär inskriften -n : k. Av de båda tidigare funna har det ena bara ornamentala linjer medan det andra har runorna na inristade.

PROJEKT

Under fyra dagar i maj undersöktes, konserverades, uppmålades och fotograferades Rökstenen. I arbetet deltog stenkonservator Ulf Söderman från Riksantikvarieämbetet, Helmer Gustavson, Jan Paul Strid och Marit Ahlén från runverket, Michael Barnes från University College London samt Riksantikvarieämbetets fotografer. I samband med rengöringen upptäcktes att stenens yta på västra sidan (baksidan) visar tendenser att börja vittra och flagra. Dessa skador är nu åtgärdade. Vid uppmålningen gjordes noggranna studier av runformer och av läsningen. Den färdigmålade stenen fotograferades från alla håll och ur alla vinklar. Nu finns alltså för första gången bra bilder av stenens alla sidor.

Fältarbetet inför utgivandet av en ny utgåva av Ölands runinskrifter fortsätter enligt planerna (se Nytt om runer 1 (1986) s. 12-13).

Arbetet med publiceringen av det tredje och sista bandet av Gotlands runinskrifter fortsätter. Fältarbetet som inleddes 1979 är nu i stort sett avslutat. Denna del omfattar inskrifterna på norra Gotland (Nordertredingen) samt de fynd från södra och mellersta Gotland som tillkommit sedan de tidigare delarna utkom. Sammanlagt kommer omkring 250 inskrifter att behandlas, varav ca 2/3 är medeltida. Dessutom kommer den att innehålla en sammanfattning och utvärdering av hela det gotländska runmaterialet. Det är ännu för tidigt att säga när arbetet kan vara slutfört, men förhoppningsvis blir det inom den närmaste femårsperioden.

Förste antikvarie Helmer Gustavson
och antikvarie Jan Paul Strid
Runverket vid Riksantikvarieämbetet

**DIE RUNENARBEIT AM SEMINAR FÜR DEUTSCHE PHILOLOGIE
(ARBEITSSTELLE: GERMANISCHE ALTERTUMSKUNDE), GÖTTINGEN**

NEUFUNDE 1986

Halsreif von Aalen; Silber, vergoldet, Almandineinlage auf gewaffelter Folie; lichte Weite 19,1 cm.; Datierung in die 1. Hälfte bis Mitte 5. Jahrhundert n. Chr. Der Halsreif wurde in Aalen gegen Ende des 2. Weltkrieges gefunden, und ist 1985 aus Privatbesitz durch das Museum für Vor- und Frühgeschichte, Frankfurt am Main, erworben. Auf der Unterseite in der Mitte unter den Fassungen der Almandinen stehen vier Runen: $\text{†} \text{X} \text{R} \text{A}$ noru = Männername (u-Stamm)? oder Fraunname nordgermanisch 'für Noru' oder althochdeutsch 'für Nora'. Der Halsreif ist publiziert in: Egon Wamers, Schmuck des frühen Mittelalters, Archäologische Reihe 7 (Frankfurt am Main: Museum für Vor- und Frühgeschichte, 1986), S. 20f.

Almandinscheibenfibel von Peigen, Ldkrs. Dingolfing-Landau; Silber; Datierung in die 2. Hälfte 6. Jahrhundert. Auf der Rückseite rechts vom Nadelhalter stehen 8 Runen und runenähnliche Zeichen. Die Fibel bietet ein weiteres Beispiel für eine Gruppe von Inschriften aus süddeutschem Gebiet mit charakteristischen Merkmalen: Runen, Fremdzeichen, runenähnliche Zeichen und Nichtrunen. Es gibt noch keine sichere Lesung oder Deutung. Eine Publikation durch Ludwig Kreiner und Klaus Düwel ist in Vorbereitung.

(Ritzspuren auf einer Scheibenfibel aus dem Gräberfeld von Gammertingen konnten nicht als Runen identifiziert werden.)

BIBLIOGRAPHIE DER RUNENINSCRIFTEN NACH FUNDORTEN (BRF)

Die bibliographischen Arbeiten wurden nicht fortgeführt. Eine Weiterführung dieser Bibliographie seitens der Akademie der Wissenschaften in Göttingen ist offensichtlich nicht beabsichtigt. Die eingehende Literatur wird weiter in meiner Arbeitsstelle "Germanische Altertumskunde" verzeichnet. Ich bitte dringend um Zusendungen von Separata oder Kopien, um die z. T. schwer erreichbare Literatur von Göttingen aus zugänglich machen zu können.

FORSCHUNGSPROJEKTE IM BEREICH DER RUNOLOGIE

Die folgenden Arbeitsvorhaben stehen im Zusammenhang der geplanten neuen Gesamtausgabe der Kontinentalen Runeninschriften.

1. Das Schleswiger Runenholz: Das Manuskript für die erste Veröffentlichung in Runor och runinskrifter wurde abgeschlossen. Im Zusammenhang damit wurden weitere neue Funde aus der Stadtgrabung Schleswig untersucht.
2. In Vorbereitung einer Gesamtbetrachtung der Goldbrakteaten der Völkerwanderungszeit im dritten Band der Brakteatenedition habe ich einen strukturellen Vergleich zwischen den Brakteateninschriften und spätantiken Zauberschriften einschließlich der Anweisungen in der griechischen Zauberpapyri versucht. Erste Ergebnisse habe ich unter verschiedenen Titeln und entsprechenden Akzentuierungen in Münster, Wien, München und Göttingen vorgetragen.
3. Im Rahmen einer Examensarbeit hat Thomas Wolski einen Forschungsbericht "Runen in mittelalterlichen Handschriften: Ein Forschungsbericht mit bibliographischem Anhang" vorbereitet. Diese Arbeit (103 S.) liegt inzwischen vor. Eine verkleinerte Kopie kann bei mir zum Selbstkostenpreis von DM 7,- (einschließlich Porto) angefordert werden.

Prof. Dr. Klaus Düwel
Seminar für deutsche Philologie
der Universität Göttingen

ANGLO-SAXONS IN ROME

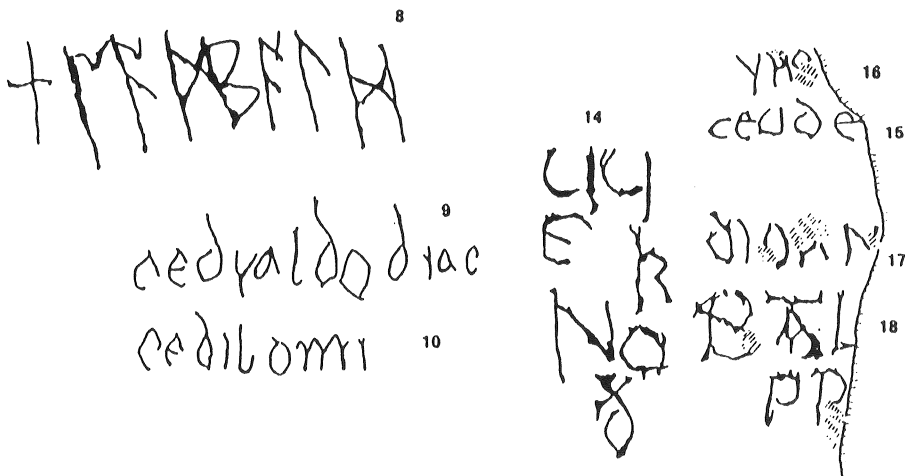
It had been rumoured for some time that the three or four "runic" names of English pilgrims found at Monte S. Angelo on the Gargano promontory (see R. Derolez and U. Schwab, "The Runic Inscriptions of Monte S. Angelo (Gargano)", Academiae Analecta, 45:1 (1983) pp. 70-93) would soon be joined by others. Professor Carlo Carletti has recently presented us with a first, highly promising, addendum to the corpus of Anglo-Saxon runic inscriptions, besides a number of other inscriptions of interest to Anglo-Saxonists: C. Carletti, "I graffiti sull'affresco di s.Luca nel Cimitero di Commodilla: Addenda et corrigenda", Rendiconti della Pontificia Accademia Romana di Archeologia 57 (1984-85) pp. 129-43. When re-examining the graffiti on a fresco representing St. Luke in the Cimitero di Commodilla on the Via Ostiense, he discovered one English name carved in runes and identified several other names as those of English pilgrims. An inscription under the fresco dates it to the reign of Constantine IV Pogonatos (668-685), thus providing a safe terminus non ante quem for the graffiti. Since the sanctuaries of the Roman martyrs appear to have been abandoned about A.D. 800, that will be the probable terminus ante quem of the graffiti. In terms of English history, the inscriptions may be dated between the reign of Cædwalla of Wessex, who died in Rome in 689, and the visit to Rome of Archbishop Æthelheard and Bishop Cyneberht in 801.

The runic inscription had not been recorded in the Inscriptiones Christianae Urbis Romae; B. Bagatti had read MAURUS in 1936. Now, 50 years later, Carletti's no. 8 proves to be a perfectly runic ēadbald Eadbald (with two ligatures, ea, db, see Carletti's fig. 4, p. 140).

According to Carletti, the other "non-runic" Englishmen are: no. 9 Cedualdo diac[onus] (the u of Cedualdo looks like a damaged wynn), no. 10 Cedilomi (to be read as one word?), no. 15 Ceude[...], no. 34 Nodheah. To these names, one ignorant of eighth-century epigraphical conventions but on the look-out for other Anglo-Saxons, will feel

like adding a few more which Carletti does not identify as such, viz. nos. 1 and 14 UUernoð (Carletti: Uverno d[iaconus]), no. 32 Diornoð (Carletti: Diorno d[iaconus]; also no. 17 Diorn[...]?, no. 18 Bal[...] pr[esbyter] (a name beginning with Bald-?; Carletti: Bal[entinus] = Valentinus), no. 33 Dene (which could represent any name from Deneberht to Denewulf). If these suggestions should prove acceptable, actual "clusters" of English names would emerge: nos. 8,9,10; 14,15,17,18; 32,33,34. Too good to be true? That will certainly be the objection to the (very tentative) suggestion that Petrus (nos. 11 and 26) might stand for Cædwalla: "... Petrumque uocari / Sergius anti-stes iussit ..." (Cædwalla's epitaph in Bede's Hist. Ecc. V.vii). Many questions remain to be answered relating to the date and circumstances of the pilgrims' visit, to their social status and identity, to the reasons why Ead-bald should have used runes or why a fresco of St. Luke would have proved so attractive to English pilgrims, etc. Some, if answerable at all, will have to wait until more material becomes available. In the meantime, Anglo-Saxonists will be very grateful to Professor Carletti for these addenda et corrigenda, and they will wish him many more exciting discoveries in the catacombs of Rome.

Prof. em. Dr. René Derolez
(Rijksuniversiteit te Gent)
Muinklaan 57, 9000 Gent, Belgium

NEW(?) RUNIC INSCRIPTIONS IN THE NETHERLANDS

The University Library in Amsterdam has a special section on the history of writing. The collection was assembled by Mr. van Dortmond and donated by him to the University Library some years ago. In the collection are some items with runic inscriptions. Most of them are copies, but two of them appear to be genuine—at least there is no mention that they are copies.

A coin (inventory no. 59), c. 1 cm. diameter; according to the inventory from the reign of King Haraldr harðráði. The coin supposedly comes from a find in "Greasted" (?), Denmark. [Red.: This could be Græsted (with no coin-find) or Græse (with a coin-find), Denmark; or it might perhaps be Gressli, older Græslid, in Sør-Trøndelag, Norway, with a large coin-find; see N602, Norges Innskrifter med de yngre Runer V s. 216-19.] The runic inscription runs in a circle around a cross: $\Upsilon \text{N} \text{t} \text{R} \cdot \text{t} \Upsilon \text{t} \uparrow \cdot \text{t} | \text{t} \text{t} \text{ kunar} \cdot \text{amot} \cdot \text{pisa} = \text{Gunnarr á mót þessa}$ 'Gunnarr owns this stamp'.

A key (inventory no. 60), iron, ca. 12-15 cm. long and 5 cm. wide; medieval(?). The inscription runs: $\text{t} \text{t} \text{N} \text{R} \text{t}$ 'anuárs or anuárs(?) = ?

Prof. Arend Quak
 Instituut voor Oudgermanistiek van
 de Universiteit van Amsterdam
 Spuistraat 210, Postbus 19188
 1000 GD Amsterdam
 The Netherlands

N602:

ADRESSENE TIL SENTRENE FOR RUNEFORSKNING**Danmark:**

Runologisk-epigrafisk laboratorium
Nationalmuseet
Frederiksholms Kanal 12
1220 København K
Danmark

England:

Professor Ray Page
Corpus Christi College
Cambridge CB2 1RH
England

Norge:

Runearkivet
Universitetets Oldsaksamling
Frederiks gate 2
0164 Oslo 1
Norge

Sverige:

Runverket
Riksantikvarieämbetet
Box 5405
114 84 Stockholm
Sverige

Tyskland:

Prof. Dr. Klaus Düwel
Seminar für deutsche Philologie der
Georg-August-Universität Göttingen
3400 Göttingen
Humboldtallee 13
Bundesrepublik Deutschland

RUNEFORSKNINGSPROSJEKTER

De vikingatida runinskrifternas kronologi

I augusti 1986 började projektet för de vikingatida runinskrifternas kronologi (se Nytt om runer 1 (1986) s. 24-25) att arbeta på en datainläggning av de runsvenska steninskrifterna. Detta arbete är nu färdigt, även om materialet ständigt utvecklas. Svante Lagman och Henrik Williams har ansvarat för arbetet med hjälp av docent Lena Peterson. Dataprogrammen har utvecklats av t.f. prof. i matematisk statistik Svante Janson.

Tidsramen utgörs av vikingatida ristningar från omkring 800 till 1100. Tidsgränserna är något flytande åt båda hållen. Det tidigaste inslaget utgörs av Vg 119 Sparlösa k.a. Framåt i tiden är vi ganska generösa. Det som inte är uppenbart medeltida har medtagits. Alla inskrifter med <æ> eller <ø> har uteslutits. Källorna för excerperingen utgörs av:

1. Sveriges runinskrifter bd 2-9, 13-15:1.
2. Fornvännen t.o.m. 1985.
3. The Runic Inscriptions of Öland av Bruce Nilsson, 1973.
4. Medelpads Runstenar av Algot Hellbom, 1979.
(De två sistnämnda verken är av osjälvständig karaktär men har brukats i brist på kompletta, vetenskapliga utgåvor.)
5. Andra nyfynd eller återfynd som publicerats annorstädes.
6. För opublicerade inskrifter rapporter i Antikvarisk-topografiska arkivet (ATA) i Stockholm.
Där ett återfynd har förbättrat en äldre läsning har den nya naturligtvis följts, vilket då har markerats. Excerperingen är inte fullständig vad gäller punkt 5 och 6.

Där en normaliserad runsvensk transkription angivits har denna följts, även vad gäller Västergötlands runinskrifter, där utgivaren använt en avvikande normalisering. Där fornsvensk normalisering saknas har en

sådan utarbetats. För Sveriges runinskrifters del gäller detta Ög, Sö h.1 och Sm.

Materialet har korrekturlästs en gång, till största delen genom motläsning.

Själva datainläggningen är osofistikerad. Inskrifterna har skrivits in på vanliga textfiler, först den translittererade texten och sedan den normaliserade för varje inskrift. Filerna har sedan kontrollerats och behandlats med ett redigeringsprogram som slutligen framställt fyra filer, varav två utgör sökfiler, en vardera för translittererad och normaliserad text. Dessa sökfiler är "rena" och saknar interpunktion, klamrar, parenteser, versaler samt markering för skadad runa. De två andra filerna utgör läsfiler där all information bibehållits.

Genom ett ganska avancerat sökprogram kan vilken teckensträng som helst sökas. Egennamn är möjliga att särbehandla. Utskriftsformatet kan vara hela inskriften eller bara ordet som den sökta teckensträngen ingår i. Det är också möjligt att kombinera en stor mängd villkor för sökningen, antingen ömsesidigt uteslutande eller kompletterande. Man kan t.ex. söka alla ställen där t-runan står för ljudföljden nd.

Vår datainläggning är naturligtvis i första hand avsedd att tjäna som bas för de tre ljudhistoriskt inriktade avhandlingsarbetena inom projektet, men den har visat sig användbar även för andra runologiska undersökningar.

Svante Lagman Henrik Williams
Institutionen för nordiska språk
Uppsala Universitet

Docent Bengt Odenstedt vid Institutionen för engelska, Umeå Universitet, meddelar: Jag har ett tryckfärdigt manus till en monografi med den preliminära titeln: On the Origin and Early History of the Runic Script: Typology and Graphic Variation in the Older Futhark (ca 200 si-

dor). Jag förhandlar f n med förläggare om publicering. Boken är alltså en rent skrifthistorisk studie: en inventering av samtliga läsliga och identifierbara runformer i 178 inskrifter, en diskussion av deras inbördes typologiska relationer, och av vilken de ursprungliga formerna kan vara. Boken avslutas med en typologisk jämförelse mellan de nordiska, de kontinentala och de engelska runformerna, samt med en utförlig diskussion av frågan om runskriftens ursprung.

Kevin Gosling, stipendiat ved Runearkivet i Oslo 1986-87, skriver: Jeg har avsluttet mitt forskningsprosjekt med runeinnskriftene fra Tønsberg. De 29 middelalderinnskriftene som ble funnet under byutgravningene der etter 1959, publiseres i Universitetets Oldsaksamling, Årbok 1986-87. Jeg håper i nær framtid å få anledning til å arbeide med runeinnskriftene fra Dublin, og vil gjerne ha kontakt med andre som har undersøkt disse innskriftene og har meninger om lesninger og tolkninger. Min adresse er: 2 Kenwood Road, Knighton, Leicester LE2 3PJ, England.

Universitetsstipendiat Terje Spurkland ved Nordisk institutt og Runearkivet i Oslo arbeider med "En lingvistisk beskrivelse av runematerialet fra Bryggen i Bergen". Han sier: I Bryggeinnskriftene finner jeg visse trekk som kan tyde på at det forelå en to-skriftkultur i Bergen i middelalderen, dvs. med to komplementære skriftsystemer (runer og latinske bokstaver) hvor kommunikasjonssituasjonen avgjorde hvilket som skulle brukes. Jeg undersøker nå grafonematiske forhold i runeskrift og sammenlikner med latinskrift fra samme tid; det er visse fonematiske og subfonematiske forhold som i sterkere grad og på annen måte kommer til uttrykk i runeskriften enn i latinskrift. I runeinnskriftene kommer man tale-språket mer inn på livet enn hva tilfellet er med håndskriftmaterialet.

[Andre runeforskningsprosjekter: Det ville være interessant å høre fra flere forskere, både om framdrift med forskningsprosjekter og om nye prosjekter. Red.]

DØDSFALL

Erik Moltke, 19. oktober 1984
 Niels Åge Nielsen, 16. januar 1986
 Sven B.F. Jansson, 19. april 1987
 Karl Martin Nielsen, 13. august 1987
 Otto Höfler, 24. august 1987

Ottar Grønvik

FRA ÅGEDAL TIL SETRE

Sentrale runeinnskrifter fra det 6. århundre

I denne boken, som viderefører forfatterens arbeid fra *Runene på Tunesteinen*, 1981 (NOK 192,-), og *Runene på Eggjasteinen*, 1985 (NOK 163,-), behandles en rekke sentrale og hittil delvis utolkede runeinnskrifter. Boken kaster nytt lys over bl.a. utlydsutviklingen i Norden i det urolige 6. århundre, men den er også et bidrag til religionshistorisk forskning.

233 sider, ib.

NOK 220,-

© Universitetsforlaget AS 1987
 ISBN: 82-00-18436-6

Oslo – Bergen – Stavanger – Tromsø

UNIVERSITETSFORLAGET

RUNEBIBLIOGRAFI 1986

Andersen, C.B. Fire romanske sten fra Løvenholm. [Herning]: privat trykk, 1986. 62 s. [S. 12-28: Gesing gravsten.]

Andersen, Harry. "On the Noun borg and the So-Called a-Umlaut." North-Western European Language Evolution (NOWELE) 8 (Sept. 1986) s. 111-28.

Antonsen, Elmer H. "Die ältesten Runeninschriften in heutiger Sicht." I Germanenprobleme in heutiger Sicht (Ergänzungsbände zum Reallexikon der Germanischen Altertumskunde 1). Red. av Heinrich Beck. Berlin/New York: de Gruyter, 1986, s. 321-43.

Axboe, Morten, Klaus Düwel, Karl Hauck, Lutz von Padberg og Cajus Wypior. Die Goldbrakteaten der Völkerwanderungszeit. 2,1 Ikonographischer Katalog (IK 2, Text). Münstersche Mittelalter-Schriften 24/2,1. München: Fink, 1986. 268 s.

Barnes, Michael. "The new runic finds from Illerup and the question of the twenty-second rune." Saga och Sed: Kungl. Gustav Adolfs Akademiens Årsbok 1984 (1986) s. 59-76.

Beverfjord, Aud. "Runefunn fra Helgeland." Arbok for Helgeland [Brønnøysund] 17 (1986) s. 102-09.

Blindheim, Martin. "A House-shaped Irish-Scots Reliquary in Bologna, and its Place among the other Reliquaries." Acta Archaeologica [København] 55-1984 (1986) s. 1-54. [S. 40-44: "The Ranvaik Shrine."]

Calisi, Marinella. "Un calendario runico appartenuto al Museo kircheriano." I Enciclopedismo in Roma Barocca. Venezia: Marsilio, 1986, s. 340ff.

Deroléz, René. "Runes and Magic" [anm. av K.M. Nielsen, "Runen und Magie", Frühmittelalterliche Studien 19 (1985)]. American Notes and Queries 24 (1986) s. 96-102.

Dillmann, François-Xavier. Les magiciens dans l'Islande ancienne: études sur la représentation de la magie islandaise et de ses agents dans les sources littéraires norroises. Thèse pour l'obtention du Doctorat d'état. Caen: fotokopiert, 1986. xxi+1207 s. [S. 211-20: bruken av runer til magiske formål i sagatiden.]

Düwel, Klaus. Schriftzeichen der Germanen. Niedersächsisches Landesmuseum Hannover, Urgeschichte, Informationsbogen S 5. Hannover: Niedersächsisches Landesmuseum, 1986. 8 s.

---. "Wege und Brücken in Skandinavien nach dem Zeugnis wikingerzeitlicher Runeninschriften." I Sprache und Recht: Beiträge zur Kulturgeschichte des Mittelalters. Festschrift für Ruth Schmidt-Wiegand. Red. av Karl Hauck o.a. Berlin/New York: de Gruyter, 1986, s. 88-97.

---. "Zur Ikonographie und Ikonologie der Sigurddarstellungen." I Zum Problem der Deutung frühmittelalterlicher Bildinhalte: Akten des 1. Internationalen Kolloquiums in Marburg a.d. Lahn, 15. bis 19. Februar 1983. Red. av Helmut Roth. Sigmaringen: Jan Thorbecke, 1986, s. 221-71.

---. Se Axboe, Morten.

Eaton, R.D. "Anglo-Saxon Secrets: Rūn and the Runes of the Lindisfarne Gospels." Amsterdamer Beiträge zur älteren Germanistik 24 (1986) s. 11-27.

Emelity, Martha. "Runes." I Dictionary of Scandinavian History. Red. av Byron J. Nordstrom. Westport, Conn./London: Greenwood, 1986, s. 516-17.

Flowers, Stephen E. Runes and Magic: Magical Formulaic Elements in the Older Runic Tradition. American University Studies, Ser. 1: Germanic Languages and Literature 53. New York/Berne/Frankfurt am Main: Peter Lang, 1986. xvi+457 s.

Grierson, Philip, og Mark Blackburn. Medieval European Coinage with a Catalogue of the Coins in the Fitzwilliam Museum, Cambridge. 1. The Early Middle Ages (5th-10th Centuries). Cambridge: Cambridge Univ. Press, 1986. xxi+674 s.

Gustavson, Helmer. "Runfynd 1984." Fornvännen 81 (1986) s. 84-89.

---. "Runinskrifter, ortnamn och bebyggelse—gotländska och andra exempel." Bebyggelsehistorisk tidskrift 11 [=Fornlämningar och bebyggelsehistoria] (1986) s. 202-11.

Hagland, Jan Ragnar. Runefunna: Ei kjelde til handelen si historie. Fortiden i Trondheim bygrunn: Folkebibliotekstomten, Meddelelser 8. Trondheim: Riksantikvaren, Utgravningskontoret for Trondheim, 1986. 53 s.

---. "Runer i voks—tapte spor av den 'andre' skriftspråkkulturen." Spor: Fortidsnytt fra Midt-Norge [Univ. i Trondheim Museet] 1:2 (1986) s. 36-37.

Halvorsen, Eyvind Fjeld. "Minnetale over Aslak Liestøl." Det Norske Videnskaps-Akademi, Årbok 1983 (1986) s. 228-32.

Hauck, Karl. "Die Wiedergabe von Göttersymbolen und Sinnzeichen der A-, B- und C-Brakteaten exemplarisch erhellt mit Speer und Kreuz. (Zur Ikonologie der Goldbrakteaten 35)." Frühmittelalterliche Studien 20 (1986) s. 474-512.

Higgitt, John. "Words and Crosses: The Inscribed Stone Cross in Early Medieval Britain and Ireland." I Early Medieval Sculpture in Britain and Ireland. Red. av John Higgitt. BAR British Series 152. Oxford: B.A.R., 1986, s. 125-52.

Johannessen, Ole-Jørgen. Anm. av Nordiska namnstudier: Festschrift till Harry Ståhl (1985). Studia anthroponymica Scandinavica 4 (1986) s. 175-76.

Johnsen, Ingrid Sanness. "Eigentumsbezeichnungen in Runeninschriften." I "Eigentumsmarken und -bezeichnungen", i Reallexikon der Germanischen Altertumskunde 6:5-6. Red. av Heinrich Beck o.a. Berlin/New York: de Gruyter, 1986, s. 573-82.

Jón Samsonarson. "Rúnaljóð i Ripum og hliðstæðir textar á íslenskum blöðum." I Equus Troianus sive Trójuhestur tygjaður Jonnu Louis-Jensen 21. október 1986. Reykjavík: [Stofnun Árna Magnússonar], 1986, s. 32-37.

Knirk, James E. "Runeinnskriftene i Bø gamle kyrkje." Telemark Historie: Tidsskrift for Telemark Historielag 7 (1986) s. 71-81.

Larsson, Mats G. "Ingvartågets arkeologiska bakgrund." Fornvännen 81 (1986) s. 98-113.

Milthers, Gunnar. "Guldhornene. Beskrev Ole Worm et rekonstrueret fund?" Aarbøger for Nordisk Oldkyndighed og Historie 1985 (1986) s. 75-88.

Moltke, Erik. "Det svenske Hedebyrige og Danmarks samling." Aarbøger for Nordisk Oldkyndighed og Historie 1985 (1986) s. 16-28.

---. "Det yngre runealfabets tilblivelse og spaltning." Aarbøger for Nordisk Oldkyndighed og Historie 1985 (1986) s. 29-37.

Morris, Richard L. Anm. av E. Moltke, Runes and Their Origin, Denmark and Elsewhere (1985). Scandinavian Studies 58 (1986) s. 177-79.

Müller, Gunter. "Runenzeichenfrequenz im älteren Futhark und die Überlieferungsbedingungen von Brakteateninschriften." Frühmittelalterlichen Studien 20 (1986) s. 452-67.

Nielsen, Karl Martin. Anm. av U. Hunger, Die Runenkunde im Dritten Reich: Ein Beitrag zur Wissenschafts- und Ide-

ologiegeschichte des Nationalsozialismus (1984). Danske Studier 81 (1986) s. 143-53.

Odenstedt, Bengt. "Om ursprunget till den äldre futharken: En granskning av några teorier om runskriftens ursprung, speciellt E. Moltkes (1976) och E. H. Antonsens (1982), jämte ett förslag till ny teori." Saga och Sed: Kungl. Gustav Adolfs Akademiens årsbok 1984 (1986) s. 77-116.

---. Se Scull, Christopher.

Opitz, Stephan. "South Germanic Runic Inscriptions in the Older Futhark: Notes on Research." Germanic Dialects: Linguistic and Philological Investigations. Red. av Bela Brogyanyi og Thomas Krömmelbein. Amsterdam Studies in the Theory and History of Linguistic Science, Ser. 4: Current Issues in Linguistic Theory 38. Amsterdam/Philadelphia: Benjamins, 1986, s. 459-70.

Page, R.I. "Appendix 2: The Legends on the Coins." S. 37-40 i Marion M. Archibald, "The Coinage of Beonna in the Light of the Middle Harling Hoard." British Numismatic Journal 55-1985 (1986), s. 10-54.

---. Se Scull, Christopher.

Pieper, Peter. "Die Runenstempel von Spong Hill: Pseudorunen oder Runenformel?" Neue Ausgrabungen und Forschungen in Niedersachsen 17 (1986) s. 181-200.

Poole, Russell. Anm. av H. Engster, Poesie einer Achsenzeit: Der Ursprung der Skaldik im gesellschaftlichen Systemwandel der Wikingerzeit (1983). Saga-Book of the Viking Society for Northern Research 22:1 (1986) s. 93-95.

Resi, Heid Gjøstein. Gravplassen Hunn i Østfold. Norske oldfunn 12. Oslo: Universitetets Oldsaksamling, 1986. 103 s. + 105 plansjer. [S. 28-29: Tunesteinen.]

Salberger, Evert. "Blacksta-runor och Båtholmen-runor." Studia archaeologica ostrobotniensia 1986 s. 52-57.

---. "Estlatum: Landsnamnet på Frugården-stenen." Ortnamnssällskapet i Uppsala Årsskrift 1986 s. 79-85.

---. "Nekrologen på Nolingestenen." Arkiv för nordisk filologi 101 (1986) s. 1-9.

---. "rolkn-: En rungutnisk ägarformel." Studia anthroponymica Scandinavica 4 (1986) s. 5-12.

---. "Runinskrifter i Österbotten?" Studia archaeologica ostrobotniensia 1986 s. 7-18.

---. "Skribenten om Vörå-runorna." Gösta Agren 50 år 3 augusti 1986: Festschrift. [Vasa]: håndskrevet, s. 109-43.

---. "De tre runinskrifterna i Vörå." Studia archaeologica ostrobotniensia 1986 s. 18-28.

Sawyer, Birgit. "Vad säger runinskrifterna om arv och ägande?" Beretning fra Femte tværfaglige vikingesymposium [Aarhus Universitet 1986]. Red. av Torben Kisbye og Else Roesdahl. Moesgård: hikuin og Afdeling for middelalder-arkæologi ved Aarhus Universitet, 1986, s. 39-56.

Scardigli, P. "Das Problem der suebischen Kontinuität und die Runeninschrift von Neudingen/Baar." Germanenprobleme in heutiger Sicht (Ergänzungsbände zum Reallexikon der Germanischen Altertumskunde 1). Red. av Heinrich Beck. Berlin/New York: de Gruyter, 1986, s. 344-57.

Scull, Christopher. "A Sixth-Century Grave Containing a Balance and Weights from Watchfield, Oxfordshire, England." Germania 64 (1986) s. 105-38. ["The Runic Inscription", s. 123-25 av Bengt Odenstedt, s. 125-26 av R.I. Page.]

Seebold, Elmar. "Was haben die Germanen mit den Runen gemacht? Und wieviel haben sie davon von ihren antiken Vorbildern gelernt?" Germanic Dialects: Linguistic and Philological Investigations. Red. av Bela Brogyanyi og Thomas Krömmelbein. Amsterdam Studies in the Theory and History of Linguistic Science, Ser. 4: Current Issues in

Linguistic Theory 38. Amsterdam/Philadelphia: Benjamins, 1986, s. 525-83.

Seim, Karin Fjellhammer. "Fragment av Harald Hardrådes Gamanvísur overlevert i runer på Bryggen i Bergen." Maal og Minne 1986 s. 30-41.

---. "Middelalderens runeinnskifter i Norge." I Eigenproduksjon 27. Bergen: Nordisk institutt, Univ. i Bergen, 1986, s. 105-28.

Slomann, Wencke. "Einangsteinen og gravfeltet i Slidre-åsen." I Hjemlig tradisjon og fremmede innslag i norsk jernalder: Festskrift til Wencke Slomann. Universitetets Oldsaksamlings Skrifter, Ny rekke 6. Oslo: Universitetets Oldsaksamling, 1986, s. 83-98. [Optrykk av Tidskrift for Valdres Historielag 1971 s. 107-21.]

Snødal, Thorgunn. "Runinskriften på det dosformiga spännet från Tyrvalds i Klinte socken, Gotland." Fornvännen 81 (1986) s. 80-83.

Stoklund, Marie. "Neue Runenfunde in Illerup und Vimose (Østjütland und Fünen, Dänemark)." Germania 64 (1986) s. 75-89.

---. "Runer og epigrafi." I "Bibliografi over Erik Moltkes litterære virksomhed". Aarbøger for Nordisk Oldkyn-dighed og Historie 1985 (1986) s. 5-11.

Strid, Jan P., og Marit Ahlén. "Runfynd 1985." Fornvännen 81 (1986) s. 217-223.

Thunmark-Nylén, Lena. "'Gammalt' spänne med 'ny' run-inskrift: Några reflexioner kring magiska runor utifrån ett nyfunn." Fornvännen 81 (1986) s. 73-79.

Tjäder, Börje. "Neue und alte Überlegungen zum palatalen r." I Festschrift für Oskar Bandle: zum 60. Geburtstag am 11. Januar 1986. Red. av Hans-Peter Naumann. Beiträge zur nordischen Philologie 15. Basel/Frankfurt am Main: Helbing & Lichtenhahn, 1986, s. 61-68.

Vognsen, Leif. Stenregistrant. København: Fredningsstyrelsen, Miljøministeriet, 1986. Upag. [Registrerings-skjemaer for 65 danske runesteiner.]

Wamers, Egon. Schmuck des frühen Mittelalters. Archäologische Reihe 7. Frankfurt am Main: Museum für Vor- und Frühgeschichte, 1986. [S. 20-21: halsring fra Aalen.]

Weber, Birthe. "Vesle Hjerkinne - en fjellgård (?) med mange ben & stå på: Foreløbige resultater og nye problemstillinger." Viking: Tidsskrift for norrøn arkeologi 49-1985/86 (1986) s. 181-201. [S. 196, 199: blyplate med runer.]

Ahlén, Marit. "On the Younger and the Youngest Runic Inscriptions in Sweden." Saga-Book of the Viking Society for Northern Research 22:1 (1986) s. 73-79.

---. Se Strid, Jan P.

Kensingtonia o.l.:

Fell, Barry. "Runic Inscription in Ludlow Cave South Dakota." Epigraphic Society, Occasional Publications 15 (1986) s. 20-21.

Nielsen, Richard. "The Arabic Numbering System on the Kensington Rune Stone." Epigraphic Society, Occasional Publications 15 (1986) s. 47-61.

---. "An Old Norse Translation of the Heavener Runes." Epigraphic Society, Occasional Publications 15 (1986) s. 133-41.

Fantastisk:

Willis, Tony. The Runic Workbook: Understanding and Using the Power of Runes. Wellingborough, Northants.: Aquarian, 1986. 192 s.

SUPPLEMENT TIL RUNEBIBLIOGRAFI 1985

- Carletti, Carlo. "I graffiti sull'affresco di s.Luca nel Cimitero di Commodilla: Addenda et corrigenda." Rendiconti della Pontificia Accademia Romana di Archeologia 57 (1984-85) s. 129-43.
- Cronyn, J.M., og C.V. Horie. St. Cuthbert's Coffin: The history, technology and conservation. Durham: Dean and Chapter of Durham Cathedral, 1985. xii+100 s.
- Düwel, Klaus. "Arbeiten Wilhelm Grimms über Runen und Glossen: Nrn. 393-98." I 200 Jahre Brüder Grimm. Die Brüder Grimm: Dokumente ihres Lebens und Wirkens. Kassel: Weber & Weidemeyer, 1985, S. 331-34.
- Dumézil, Georges. "La malédiction du scalde Egill." I G. Dumézil, L'oubli de l'homme et l'honneur des dieux et autres essais: vingt-cinq esquisses de mythologie (51-75). Bibliothèque des Sciences humaines. Paris: Gallimard, 1985, s. 278-98.
- Euler, Wolfram. "Gab es ein ostgermanisches Sprachgebiet in Südsandinavien? (Zur Frage gotisch-ostgermanischer Runeninschriften in Südschweden und Dänemark)." North-Western European Language Evolution (NOWELE) 6 (Sept. 1985) s. 3-22.
- Karlenby, Leif. "Ett runbleck från Hässelby." Fjölnir: Medlemstidning för arkeologiska föreningen Fjölnir, Uppsala 4:2 (1985) s. 44-51.
- Lorich, Frans Joach. Hälsingerunornas Historia [=Historia Runarum Helsingicarum. (1806)]. Overs. av Einar Hårleman. Ljusdal: Hälsinglands Antikvariat, 1985.
- Moltke, Erik. "Herskeren og de herskende klasser gennem runeindskrifter og billeder på runestenene." I Kongens makt og ære: Skandinaviske herskersymboler gjennom 1000 år. Red. av M. Blindheim o.a. Oslo: Universitetets Oldsaksamling, 1985, s. 35-43.

Nielsen, Karl Martin. Anm. av N.A. Nielsen, Danske Runeindskrifter (1983). Danske Studier 80 (1985) s. 148-55.

Paulsson, Sten-Gunnar. "Vikingaminnen." I Vår hembygd 7. Östervåla: Hembygdens förlag, 1985, s. 591-95.

Quak, Arend. "Zum Namen Anund." Naamkunde 17 [Leuven/Amsterdam; Feestbundel voor Maurits Gysseling 2] (1985) s. 301-06.

Snødal Brink, Thorgunn. "Det bør præsten kunne: læse og skrive runer." Skalks gæstebog 85. Højbjerg: Wormianum, 1985, s. 81-94. [Overs. av "Det bør kyrkoherden kunna, runor läsa och skriva!" Folkets historia 12:2 (1984) s. 2-22.]

Svenungsen, Niels. Det Norske Fjeldsprog. Norsk Målførearkiv, Norske studiar 3. Oslo: Novus, 1985. 139 s. [S. 116-17: opplysninger om bruk av runer i Telemark i 1821.]

Wallace, Birgitta Linderöth. "The Kensington Stone: A Review Essay" [anm. av R.A. Hall, Jr., The Kensington Rune-Stone is Genuine: Linguistic, Practical, Methodological Considerations (1982)]. The Old Northwest 10 (1984-85) s. 463-479.

Fantastisk:

Howard, Michael. Magie der Runen. Overs. av Peter Maybach. Sphinx Pocket 34. Basel: Sphinx, 1985. 117 s. [Overs. av M. Howard, The Magic of the Runes (1980).]

OM "RUNEBIBLIOGRAFI 1986" OG "SUPPLEMENT TIL RUNEBIBLIOGRAFI 1985"

A lage en tilnærmelesvis komplett bibliografi er vanskelig. Det vil hjelpe mye hvis aktive runeforskere melder fra om egne publikasjoner og om artikler som de ellers måtte finne, spesielt artikler i lite kjente tidsskrifter (f.eks. lokalhistoriske årbøker o.l.). Send så fullstendige

og helst så riktige opplysninger som mulig; merk formen i bibliografien ovenfor. Best ville det være om man kunne sende kopier/særtrykk til Nytt om runer, Runearkivet i Oslo. I bibliografien er som regel ikke avisartikler med.

For opplysninger til runebibliografien 1985-87 vil redaksjonen gjerne takke: Jan Axelson, Elmer H. Antonsen, Aud Beverfjord, René Derolez, François-Xavier Dillmann, Klaus Düwel, Ottar Grønvik, Helmer Gustavson, Jan Ragnar Hagland, Ingrid Sanness Johnsen, Richard Nielsen, Ray Page, Bengt Odenstedt, Arend Quak, Evert Salberger, Karin F. Seim, Terje Spurkland, Marie Stoklund, Fred Wulf.

BESKRIVELSE AF RUNOLOGISK-EPIGRAFISK LABORATORIUM, NATIONALMUSEET I KØBENHAVN

Runologisk-epigrafisk laboratorium blev oprettet ved Nationalmuseet 1959 med Anders Bæksted som leder og med hovedvægten lagt på det epigrafiske. Efter hans død 1968 blev laboratoriet henlagt under Nationalmuseets 2. afdeling, Danmarks middelalder og tiden indtil 1660, fra 1970 med Erik Moltke (†1984) som ulønnet leder. I 1980 blev jeg ansat som konsulent og i 1985 som museumsinspektør på halv tid.

Grundstammen i Runologisk-epigrafisk laboratorium er den Moltke-Jacobsenske runesamling, som 1937 overgik til Nationalmuseet i forbindelse med afslutningen af udgivelsen af Danmarks runeindskrifter I-II (1941-42). Den består af kartoteker med 2000-3000 negativer og positiver, litteratur- og sagregistre, korrespondance-mapper (fra 1928 og fremover) samt 2. afdelings runologiske bibliotek, nu suppleret med Erik Moltkes eget bibliotek og særtrykssamling. Imidlertid er kun den fotografiske dokumentation (suppleret med enkelte aftryk) af nyfund ført à jour. En systematisk videreførelse af indskrift- og sagregister og bibliografi blev opgivet omkring 1960, men søges genoptaget, eventuelt i forbindelse med overgang til EDB-registrering.

Hovedopgaven for laboratoriet er vurdering af og stil-
lingtagen til indberetninger om ægte eller formodede
runeindskrifter. På dette område fungerer jeg også som
konsulent for andre danske og udenlandske museer og
forskere. I 1986 har således 11 indskrifter været under-
søgt, hvoraf kun 2 var egentlige runefund.

Registrering, dokumentation (også af indskrifter fra ny-
ere tid), forskningsmæssig bearbejdelse og publicering
af nyfund er en væsentlig arbejdsopgave. Efter publice-
ringen af Erik Moltkes Runes and Their Origin, Denmark
and Elsewhere (1985), som registrerede alle nyfund fra
gammelt dansk område (ca. 600 indskrifter), har jeg til
Aarbøger for Nordisk Oldkyndighed og Historie udarbej-
det en oversigt over de seneste nyfund (i tryk). Det
er tanken at fortsætte denne praksis fremover med få
års mellemrum (jf. publiceringen af de svenske nyfund i
Fornvännen).

I forbindelse med forespørgsler og formidlingsopgaver
foretages også undersøgelser, der kan være meget tid-
krævende. På grund af de kommende store ændringer i
museet i forbindelse med projektet "Nationalmuseet og
fremtiden"—omstrukturering, ombygning, overgang til ny
teknik—er det i øjeblikket vanskeligt at planlægge egen
forskning. Jeg håber imidlertid at komme videre med be-
arbejdelsen af det grønlandske runemateriale, som alle-
rede—med støtte fra Statens humanistiske forskningsråd
1983—er indsamlet og delvis bearbejdet.

Bevaring og tilsyn med runestenene ude i landet hører nu
under Skov- og naturstyrelsen, som jeg har et udmærket
samarbejde med. Den Moltke-Jacobsenske runesamling inde-
holder ingen runegenstande, og i Runologisk-epigrafisk
laboratorium opbevares ikke runegenstande, udover hvad
der i øjeblikket arbejdes med. Vedrørende placering/op-
bevaring henvises til register i Runes and Their Origin.

Museumsinspektør Marie Stoklund
Runologisk-epigrafisk laboratorium

ABONNENTER PÅ NYTT OM RUNER

Redaksjonen av Nytt om runer har mottatt abonnementsavgiften fra følgende personer eller institusjoner.

Andersson, Thorsten	Lagman, Svante
Antonsen, Elmer H.	Lund, Niels
Arnamagnæanske inst., Kbh.	McKinnell, John
Axelson, Jan	Meijer, J.A.
Barnes, Michael	Middelalder-arkæologi,
Beck, Heinrich	Aarhus Univ., Statsbibl.
Beverfjord, Aud	Morris, Richard L.
Bludzuweit, Marion	Namnegransking, Oslo
Bruggink, Benno	Nationalmuseet, Kbh.
Burger, F.M.	Naumann, Hans-Peter
Buti, Gian Gabriella	Nelson, James
Derolez, René	Nestor, Svein
Dillmann, François-Xavier	Nielsen, Hans Frede
Düwel, Klaus	Nord. Philologie, München
Ebel, Else	Nordisk, Univ. i Bergen
Elmevik, Lennart	Nordisk, Univ. i Oslo
Environment Canada—Parks	Nordiska språk, Uppsala
Fell, Christine	Norsk Historisk Kjelde-
Fellows-Jensen, Gillian	skrift-Institutt
Flowers, Stephen	Odenstedt, Bengt
Foote, Peter	Oldsaksamlingen, Oslo
Gosling, Kevin	Ortnamnsforskning, Uppsala
Grønvik, Ottar	Page, Ray
Hagland, Jan Ragnar	Palm, Rune
Hallan, Nils	Peterson, Lena
Hatch, Nancy	Philippa, M.L.A.
Haugen, Einar	Pieper, Peter
Heizmann, Wilhelm	Polome, Edgar
Hellberg, Lars	Riksantikvaren, Oslo
Hofstra, T.	Riksantikvaren, Utgravn.
Hultgård, Anders	kont., Oslo
Høst, Gerd	Riksantikvaren, Utgravn.
Haavaldsen, Anne	kont., Tønsberg
Johnsen, Ingrid Sanness	Quak, Arend
Kjær, Iver	Salberger, Evert

Samplonius, C.J.
Schnall, Uwe
Seim, Karin F.
Spurkland, Terje
Stoklund, Marie
Svarva, Kyrre
Sørensen, John Kousgård
Sørensen, Preben Meulen-
gracht

Trygstad, Anne
Univ.biblioteket, Oslo
Univ.biblioteket, Bergen
Univ.biblioteket, Trondheim
Viktoria Bokförlag
Westergaard, Kai-Erik
Williams, Henrik
Aag, Finn-Henrik
Ahlén, Marit

Nytt om runer 3 (1988) vil bare bli sendt til dem som har betalt abonnementsavgiften.

FRIST FOR INNLEVERING AV STOFF TIL NESTE NUMMER:
16. MAI 1988

NB: Nytt om runer cannot be ordered through
bookstores but is to be ordered directly
from the editor (see the box below).

Nytt om runer: Meldingsblad om runeforskning
ISSN: 0801-3756

Editor: James E. Knirk

Address: Nytt om runer
c/o Runearkivet
Universitetets Oldsaksamling
St. Olavs gt. 29
0166 Oslo 1
Norway

Postgiro (Norway): 2 40 87 97

Price: NOK 50 for subscription 1986-90
(NOK 70 for non-European subscribers)

Returadresse: Nytt om runer
c/o Runearkivet
Universitetets Oldsaksamling
St. Olavs gt. 29
0166 Oslo 1
NORGE/NORWAY